

VEU CATALANA

LLIBERTAT JUSTICIA SOCIAL · FEDERACIÓ EUROPEA

Any I Mèxic, D. F., 15 de desembre del 1958 Núm. 6

L'Església i la classe obrera

FA VINT-I-CINC ANYS que l'antecessor del papa que acaba de desaparèixer deia que el gran escàndol del segle XX era que l'Església hagués perdut la classe obrera. Si ens proposéssim fer un balanç sociològic del catolicisme, hauríem d'admetre que a un quart de segle de distància, la frase conserva una aguda actualitat. Els signes de descrerianització són abundants en països de tradició catòlica. El desafecte religiós s'ha aguditzat i aquest ha pres un caràcter encara més viu a l'Espanya actual on vint anys de «Frente de Juventudes» i de catecisme obligatori han abocat a una de les decepcions més grosses de conseqüències que podia emportar-se l'alt clergat. «En España — escriu la revista Ecclesia, òrgan de l'episcopat, tenemos planteado un grave problema con nuestros jóvenes trabajadores que cada día dejan la escuela primaria para recibir el espaldarazo del taller, de la fábrica, de la mina, donde aprenden que la religión es cosa de niños o de mujeres, que el amor no existe y que la Iglesia está aliada con el capitalismo.» L'escriptor catòlic belga Paul de Noirmont, que visità no fa gaires setmanes el país, quedà sorprès, segons explica a Revue Nouvelle de Brussel·les, de la intensitat de l'anticlericalisme existent entre la classe obrera. Li deia el religiós P. Venancio Marcos, que segons els seus càlculs, el 80 per cent dels treballadors no tenen fe i el propi viatger remarcava que al País Basc, d'anomenada tan catòlica, dels 8.500 habitants d'una determinada parròquia solament anaven a missa 269 homes i 672 dones. A Catalunya la proporció dels que assisteixen a la missa els diumenges és del 3 al 15 per cent. Els mateixos militants obrers catòlics es queixen que el 90 per cent dels seus companys són gent contrària a l'Església. Els motius d'aquest divorci és ben clar: el treballador estima que l'Església actual, amb la seva adhesió incondicional al règim, s'ha fet còmplice de les injustícies regnants i és un dels pilars del sistema social que els oprimeix. «Catolicismo aburguesado», l'ha qualificat el propi arquebisbe de Saragossa, Mons. Morcillo.

Com no podia menys de succeir, la reacció entre els medis eclesiàstics per a vèncer la crisi actual i per a evitar, en el possible, els danys que l'Església pogués sofrir en l'esdevenidor, ha donat lloc a un corrent diametralment oposat fins el punt que l'escriptor Pedro Antonio Torva, des de les columnes de la revista catòlica La Quincena, de L'Havana, el qualifica de «anticlericalismo clerical». «Hace algunos años — diu — desde el 45 al 50 sobre todo, la polémica — en el fondo — de gremio, de curas jóvenes y viejos, ha tomado un matiz nuevo, original. Es frecuente el curita que está disconforme con la situación, que cri-

AMB QUIN GOIG hem llegit l'editorial de Catalunya de Buenos Aires del mes d'octubre! Reconforta i encoratja que a l'exili i, encara, lluny com som els uns dels altres, la catalanitat ens aplegui en uns mateixos sentiments, ideals i afectes. Estem orgullosos d'haver-nos juntat amb vosaltres en el camí de la cordialitat catalana. VEU CATALANA, com Catalunya, mai no es considerarà enemiga de cap compatriota que es deleixi per a deslliurar a la Pàtria, i ara només estem en guerra amb la dictadura franquista. Pel damunt de l'apreciació de les possibilitats polítiques, de les creences religioses i de les conveniències partidistes, coincidim en la lluita per la llibertat de Catalunya i en la fe en la victòria.

Hem de persistir en la tasca germanívola fins que cessi la immoderació de la crítica entre els catalanistes, i esmerçar tota la nostra vehemència, força i voluntat a combatre i destruir els que esclavitzaven Catalunya. És insensat que mentre la Pàtria pateix com mai, hi hagi qui l'estimi malversant temps i activitats només a voler fer prevaler el seu particularíssim criteri que, per encertat que sigui, no escurça ni un segon el malviure del nostre poble.

De catalans només n'hi han de dues menes: els que serveixen Catalunya i els sotmesos a obediències forasteres. Si els primers no ens minvem per vanitats ridícules i malfiances injustificades, els altres no compten; són pocs i els coneixem a tots.

Si el patriotisme no és prou a unir-nos en un programa de concrecions de possible realització, un programa que sense exigir renúncies a ningú, forçosament ha d'imposar sacrificis a cadascun, unim-nos simplement per a combatre l'enemic, per a sumar totes les nostres forces, per a tenir-nos confiança, per a respectar-nos, per a estimar-nos com a compatriotes, com a germans.

Endavant, germans de Catalunya! Endavant sense vacil·lacions, dubtes ni temences. Que res no faci trontollar la fe que tenim en les virtuts catalanes ni que res no ens pugui menar fins a la pedanteria de creure que som més virtuosos que tothom; que ningú no ens esporugueixi amb les seves amenaces d'excomunió patriòtica ni cap de nosaltres es cregui campió del nacionalisme. Només la pròpia consciència i el Poble de Catalunya poden donar premis a la catalanitat; aspirar a aquest premi ja és un honor, però concedir-se'l un mateix és una presumpció de fatu.

Germans de Catalunya: Una abraçada ben forta, de tots els de VEU CATALANA, ben cordial i la prometença, per Catalunya, que res ni ningú no ens apartarà del camí que fem junts.

tica las disposiciones de sus legítimos jerarcas y, sobre todo, su silencio, que ellos quisieran menos elocuente y más expresivo, casi con decisiones políticas concretas y efectivas». Però l'alta jerarquia està tan compromesa amb el règim que és difícil, si no impossible, una esmena, com ha tingut cura de demostrar-ho el mateix cardenal primat, Pla i Deniel, en ocasió de la visita que li feren 200 sub-oficials de complement, ex-combatents, que anaren a Toledo a disposar una corona sobre la tomba del general Moscardó. «Vosotros representáis ahora la esencia y el espíritu de la auténtica cruzada.» Malgrat aquesta submissió de l'alta jerarquia al règim, que potser no mereix pas la total aprovació en els medis del Vaticà, existeix en el terreny polític un gran intent de reagrupament de forces dretistes obertes a l'obrerisme, entre les quals la Democràcia Cristiana s'enduu el 60 per cent de l'opinió de dretes. Cal suposar que en aqueix aspecte el mateix intent de reagrupament de forces deu existir a Catalunya, on es fa sentir més viva la necessitat, per als catòlics, de no girar-se d'esquena als

corrents d'avang social i de tolerància religiosa. Si de moment alguna cosa de comú hi pogués haver entre uns i altres, és a dir, entre els socialistes catalans i el democràtics cristians de Catalunya, és el grau de catalanitat que podem sentir, per damunt de la posició que cada u sostingui respecte la situació de l'Església en la futura Catalunya. La catalanitat pot ser una penyora d'entesa entre el liberalisme i el socialisme català i la democràcia cristiana de Catalunya en el present i un punt de partida per a una acció conjunta, cada u en el seu camp, per a portar a cap una obra de socialització que exigeixen els temps actuals. En la posició anticlerical que puguem sostenir la majoria dels obrers, almenys a Catalunya, no existeix la intolerància mentre aqueixa posició sigui compresa i respectada i sigui admès el principi, que sosté el socialisme, i les forces democràtiques, que l'exercici de la religió és un afer privat que es deixa a l'arbitri de l'individu sense que pugui ser molestat o discriminat si no sent la necessitat de conrear-la.

RAMON FABREGAT
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

L'esperit del Jocs Florals

ELS Jocs Florals van néixer a l'impuls romàntic de la Renaixença. Catalunya, en deixant-se de l'ensopiment provincial en què havia caigut després d'ésser vençuda i crucificada, s'anava retrobant. Els ulls se li esbataaven meravellats en mirar el passat i contemplar tantes glòries caigudes en l'oblit, però servant des del pretèrit una enlluernadora irradiació. Començà a refer-se amb velles pedres indestructibles; amb velles pergamins que en el seu esgrogueïment o en el color de cendra conservaven les virtuts del foc. Una de les institucions que va refer amb més fortuna foren els Jocs Florals. Els aureolava la gràcia de les Corts d'Amor de Provença i el prestigi que havien obtingut de primer a Tolosa i després en instaurar-se a Barcelona en ple esplendor de la cultura catalana.

La institució no fou, però, una falsificació fraudulenta del passat. Sota formes arcaïques que contribuïen a prestar-los magnificència, els Jocs Florals prenen vida pròpia i una candent actualitat. Els grans poetes i els poetes menors hi participaven, tots aspirant a la categoria de Mestre en Gai Saber. Per la seva veu, la pàtria antiga, la pàtria retrobada, parlava en simfonies verbals sovint meravelloses. Els Jocs Florals es convertien així en una protesta lírica i, a mesura que el sentiment català s'enfortia, en una profunda afirmació de l'esperit nacional. Sovint, a la sortida dels Jocs, la policia forastera, amb furor digne d'una millor causa, dispersava els concurrents a cops de sabre. Immaculades Flors Naturals, roents Englantines, sacres Violes foren esquitxades de sang. I la transcendència dels Jocs Florals la demostra que cada vegada que s'ha oblitat la llibertat a Catalunya, tot seguit han hagut de soterrar-se en les catacumbes o exiliar-se. En la seva secular estultícia, els enemics de Catalunya tenen una rara lucidesa per a ofendre'ns, per a ferir-nos en el que més ens dol.

Certament els Jocs Florals es decandiren. Es decandiren en el seu doble aspecte patriòtic i literari. I és que el motor essencial de la literatura renaixent era el sentiment patriòtic. Però a poc a poc literatura, patriotisme i política van deixar de ser consubstancials. No vol dir això que els escriptors es desinteressessin plenament del fet nacional. Era la mateixa vitalitat del pensament català que exigia aquesta dissociació vigent i vistent en els països formats. Ens creïem haver assolit la plenitud i àdhuc ens

permetíem el luxe d'ésser decadents. Ens vàrem adormir alegres i confiats. Però no dormien els sorgos disfressats de general. Ens espiaven i, tot seguit que trobaren el moment oportú, ens ventaren el cop de sabre tradicional. Tot s'esfondrà! Encara que, ben mirat, no és Catalunya qui quedà més enrunada. Si a Catalunya aviat hi començaren a brostar flors mig clandestines, a Espanya tot segueix fent sentor de sepultura.

Mal que condemnats a una mort certa, els Jocs Florals foren una de les primeres institucions que es redreçaren. En no trobar parets ni sostres catalans, s'han universalitzat. Totes les pàtries lliures es fan un honor de donar un dia a l'any, almenys, una pàtria a la nostra llengua i a la nostra cultura. Es deu això al prestigi ancestral

dels Jocs Florals. I és amb una certa timidesa que els vam reprendre. Aviat, però, hi participaren coratjosament els escriptors de totes les terres catalanes. Altra vegada s'hi han fet presents els més alts poetes i alguns dels més nous — als Jocs Florals pelegrins que han estat conagrats. És així que la Gai Festa ha recobrat el seu esperit i novament, als Jocs Florals i fora dels Jocs Florals, la literatura s'ha fet consubstancial amb el sentiment patriòtic i, en el sentit més alt del mot, amb la política. El curiós del cas és que això ens acorda amb el ritme del nostre temps. Perquè si un mal vent es va abatre damunt Catalunya, un mal vent ha passat també per sobre Europa i gairebé per sobre tota la superfície del planeta. És per això que avui l'escriptor no es pot desentendre dels problemes que l'envolten. I el problema capital dels catalans és: CATALUNYA!

DOMÈNEC GUANSE
(D'Impuls, de Mendoza, Argentina)

VEREDICTE DELS JOCS FLORALS DE LA LLENGUA CATALANA 1958

FLOR NATURAL, a Domènec Perramon (Londres), per *Història encesa*.

Accésit a *La Flor Natural*, a Palmira Jaquet (Barcelona), per *Amor, Fe, La Terra, La Joia*.

ENGLANTINA D'OR, a Carles Pi Sunyer (Caracas), per *Redreç*.

Accésit a *l'Engl.*, a J. Carner Ribalta (Los Angeles), per *La Princesa encantada*.

VIOLA D'OR I ARGENT, a Joaquim Boixés Sabatés (Ripoll), per *Esparges a la Puríssima*. Mestre en Gai Saber per igual premi els anys 1953 i 1954.

Accésit a *la Viola*, a Pere Elies Busquets (Barcelona), per *Cant triomfal*.

Segon Accésit a *la Viola*, a Narcís Lluís Boloix (St. Vicenç del Horts), per *Cinc Cants Montserratins*.

PERE MASPONS CAMARASSA, a Andreu Damesson (B. Aires), per *Terra bonica*.

VÍCTOR BALAGUER, a Albert de Vilanova (Pataias, Portugal), per *Garraf*.

TEODOR LLORENTE, a Manuel Núñez Callejas (Mendoza), per *València*.

CASAL CATALUNYA DE PARÍS, a Manuel de Pedrolo (Barcelona), per *Nit de la sang*.

JOAN LLUÍS VIVES, Desert

FRANCESC MACIÀ, a Joan Sallarès (Sabadell), per *Bellesa de Catalunya*.

ANDREU XANDRI, Desert

RAMON LLULL, Desert

MARIAN PINEDA TARRÉS, a Joaquim Segura Lamich (Vic), per *La Pàtria*.

EXTRAORDINARI POESIA, a Ventura Gassol (Les Sablons), per *Proximitat del disabte de Glòria*.

FASTENRATH, a Rafael Tasis i Marca (Barcelona), per *Abans d'ahir*.

CONCEPCIÓ RABELL, a A. Bladé Desumvila (Mèxic), per *Viatge a Catalunya*.

IGNASI IGLESÍAS, a Roc Boronat Font (Mèxic), per *Maria*, drama en 5 actes.

CENTRE CATALÀ DE NEW YORK, a J. F. Vidal Jové (Madrid), per *Abans d'ara*.

SANTIAGO ROSSINYOL, a Xavier Amorós Solá (Reus), per *Història sentimental*.

ENRIC MARTÍ MUNTANER, a Agustí Torrelló (Chaco, Argentina), per *Taravé*.

MANUEL ROCAMORA, a R. Espanya (Vall d'Aran), per *Petits poemes d'infants*.

LLUÍS MILLET, a Agustí Borgunyó (New York), per *El cant dels desterrats*.

MESTRE NICOLAU, a Agustí Borgunyó (New York), per *La Sardana*.

Accésit *Mestre Nicolau*, a Antoni Casamper (St. Vicenç dels Horts), per *Sardanejant*.

PAU CASALS, a Encara, de J. M. Codó, amb text de J. Carner Ribalta (Los Angeles).

ANSELM CLAVÉ, a Antoni Casamper (St. Vicenç del Horts), per *El Mariner*.

PRESIDENT COMPANYS, Desert

ROVIRA I VIRGILI, Desert

POMPEU FARRA, a Joan Sallarès (Sabadell), per *De política lingüística catalana*.

JAUME SERRA HUNTER, a Miquel Ferrer (Mèxic), per *L'Institut d'Estudis Catalans al servei de la cultura nacional*.

JOSEP IRLA, a Miquel Ferrer (Mèxic), per *Antecedents i proclamació de la República Catalana del 1931*.

PRAT DE LA RIBA, a Miquel Ferrer (Mèxic), per *El moviment obrer de Catalunya*.

PRESIDENT GENERALITAT, a Carles Pi Sunyer (Caracas), per *La primera càtedra catalana d'Economia Política*.

INSTITUT DE CIÈNCIES ECONÒMIQUES DE CATALUNYA, a Joan Ventosa i Roig, per *Els recursos naturals i l'economia de Catalunya*.

AVELÍ ARTÍS, a Dr. Antoni Peyrí, per *Catalunya i el conjunt hispànic*.

PERE COROMINAS, Desert

JOSEP ORFILA, a Jorge Comadran Ruiz (Mendoza), per *El problema del Índio*.

PRO PARLA ALGUERESA, a Rita Maria Catogno (Alguer), per *Una lletra infantil*.

COMBAT, a Antoni Simon (Sàsser Sardenya), per *Passa lo vent i viu*.

ALEXANDRE SANTAMARIA, a Ricardo Tudeia (Mendoza), per *La música y su absoluto*.

Accésit *Santamaria*, a Ricardo Tudeia (Mendoza), per *Algunos temas*.

Segon Accésit *Santamaria*, a Huberto Crimi (Mendoza), per *Perspectivismo*.

SALVADOR CANALS FRAU, a Humberto Bertoni (Mendoza), per *La conquista de la Pampa*.

Els Premis Joaquim Xirau, Antoni Borràs i Quadres, Gabriel Serra de Rubí, Metge Duran, Ciutat d'Alguer i Alredo Bufano, són declarats deserts.

VEU CATALANA

15 de desembre del 1958

Any I

Núm. 6

Director
SALVADOR FERRET

Administrador
RAMON FABREGAT

Direcció: Eufrates 10-9, Mèxic 5, D. F.

Correspondència, a
Apartado 1487, de Mèxic 1, D. F.

Impress als tallers de
EDITORIAL FOURNIER, S. A.

Arquitectura 29, Copilco-Universidad

Preus de subscripció

Mèxic, un any \$ 20.00

Altres països, un any . . . \$US 2.00

Un número \$ 2.00

Autorizada como correspondencia de 2ª clase en la Administración de Correos N° 1 de México 1, D. F., el 5 de septiembre de 1958

LA FÒRMULA DE LA UNITAT CATALANA

J O DIRIA que la forma típica de la unitat catalana és la que generen les grans diades.

L'any 1916, el triomf electoral de la candidatura de la Lliga, a despit dels esforços extraordinaris del govern liberal espanyol, congregà al Parc Güell, de Barcelona, 5.000 comensals en la denominada «Festa de la Unitat Catalana». El senyor Cambó hi féu la seva famosa «apel·lació a Europa». L'any aquell fou — diu Rovira i Virgili — «l'any heroic de la Lliga».

Si us hi fixeu bé, els Jocs Florals de Barcelona, tant com una manifestació literària de caràcter català, constituïen, cada any, un gran acte d'afirmació patriòtica. Els Jocs Florals de la Llengua Catalana — iniciats l'any 1941 a Buenos Aires — provoquen anualment un miracle idèntic: l'influència de composicions poètiques i de treballs en prosa, l'aplegament de personalitats esclerides en el Consistori i la reunió, en un país diferent, dels catalans que hi viuen, en un ambient cordial i entusiasta, per tal d'afirmar la nostra voluntat d'ésser. «Pàtria, Fe, Amor» — el lema tradicional dels Jocs — són els mots màgics d'aquesta unitat ocasional que glossen els tres premis ordinaris.

També aquella gran diada que fou el 14 d'abril del 1931, després que don Francesc Macià, de la balconada del Palau de la Generalitat estant, hagué proclamat la República Catalana, la unitat dels catalans es palesà tot seguit, en un ambient d'alegria i d'entusiasme. I és que aquell dia era ple de meravella per a tothom.

Un any després, el President Macià, en una altra jornada memorable — el 14 de desembre del 1932, en què tenia la seva sessió de constitució el Parlament de Catalunya —, pogué dir, en el seu discurs inaugural, que la unitat de Catalunya «no és probable que es torni a produir sinó en el cas d'haver-hi mai en joc la vida de la República i la integritat de les nostres llibertats».

Però, quan, el 18 de juliol del 1936, esclatà la sublevació militar espanyola que portà la guerra, els catalans no ens unírem pas, sinó que apareguérem dividits en dos bàndols o tres i, pel fet d'aquesta divisió, Catalunya, escindida, resultà ésser la víctima propiciatòria en la pugna ingent que s'inicià a Europa entre les dues branques del totalitarisme — el nazi-feixisme i el comunisme —. Per aquesta raó, avui tenim la sensació que tot ha retrocedit als primers anys de la Renaixença.

Amb això vull dir que la unitat dels catalans és factible d'una manera espontània en les nostres grans diades d'optimisme i de joia i no pas en temps de lluita i d'angoixa. Aquest és el tarannà nostre.

Perquè siguin possibles, cada any, les grans diades dels Jocs Florals de la Llengua Catalana, calen els esforços continuats dels membres dels organismes permanents de patrocini, de les comissions organitzadores i dels Consistoris. És una tasca de mesos i mesos.

Perquè fos possible la unitat catalana del 14 d'abril, el President Macià hagué de treballar, abans, amb esperit de sacrifici, amb fe i amb tenacitat, durant anys i anys, fins que uní, al seu volt, de primer, els homes generosos que l'acompanyaren a

Prats de Molló i, més tard, aquella onada sense precedents que el dugué al Palau de la Generalitat.

Per tant, si realment volem assolir la unitat dels catalans una altra vegada, per tal d'alliberar les terres catalanes, crec abans de fer — tal com suggeria mesos enrera Roc Boronat a Catalunya, de Buenos Aires — la unió dels catalans nacionals en un bloc compacte, decidit, disciplinat i eficient, per tal de dirigir les tasques a acomplir per a l'alliberament de Catalunya. Crec fermament que, prèvia a la unitat catalana, és indispensable la formació d'un nucli entorn del qual es faci possible l'aplegament general. Al meu entendre, la unió de tots els catalans ha de sorgir de la penetració íntima i entusiasta dels catalans nacionals, dels catalanistes de bona fe, fidels a la doctrina de Prat de la Riba, disciplinats com els volia Macià. Ens cal un nucli d'homes convençuts i rectes que tinguin consciència clara de la nostra responsabilitat històrica davant el poble de Catalunya: fer que la nacionalitat catalana pugui governar-se novament ella mateixa. Aquest és l'objectiu que perseguí, de l'any 1919 fins a la seva mort, don Francesc Macià. Aquest és el seu llegat: «Hem de fer un altre 14 d'abril, però totalment català».

Aquells que romanguin fidels a la seva memòria ja saben quin és el seu deure.

El catalanisme, en tant que ideari, és una doctrina i, per tant, entranya un dogmatisme; però, en tant que capteniment, obliga a una ètica, regida per les normes que es deriven d'aquella doctrina i del seu contacte amb la realitat ambient. Això vol dir que el catalanisme té — i ha de tenir — una disciplina. I aquesta disciplina — aquesta ètica — obliga a ésser lleials als principis fonamentals de la doctrina catalanista.

Segons Rovira i Virgili, Catalunya és l'única nacionalitat oprimida que ha donat ministres a l'Estat que l'opprimeix. N'han donat els monàrquics, els franquistes, com adés en donà el catalanisme conservador (la Lliga sota la monarquia) i el de centre i el d'esquerra (Acció Catalana Republicana i Esquerra Republicana de Catalunya sota la república).

Actualment hi ha catalans que es vanen de catalanistes i que formen als rengles d'entitats republicanes espanyoles.

Els catalans nacionals hem d'establir, amb la nostra unió, la puresa d'intencions i de doctrina i, per la conseqüència de les nostres conviccions, la fermesa de la nostra ètica nacionalitària.

Cal estar a l'aguait de les manifestacions d'aquells que, tot obeint consignes foranes, volen desviar el nostre moviment nacional vers llurs conveniències particulars, vers una supeditació que no escua.

No vulguem ensopagar dues vegades amb la mateixa pedra. El nostre esperit constructiu ha de fer assentar els principis liberals i democràtics i de justícia social que han de regir els destins del nostre poble damunt bases sòlides de catalanitat infrangible, i això ens ha de permetre conciliar — i no pas distanciar — els parers diversos de tots els catalans nacionals de bona voluntat.

PERE MAS I PERERA

(Prohibida la reproducció)

El «Glorioso Movimiento» i els mestres

Del diari espanyol Servicio del Magisterio, del 8 de novembre del 1938 copiem un paràgraf del que diu Julián Martín, «Maestro nacional», sota l'epígraf Realidades:

«Hace unos días, Radio Segovia anunciaba que encontrándose vacantes seis plazas de maestros en la provincia, personas que sin poseer el título de Maestros de Primera Enseñanza se considerasen con los suficientes conocimientos para desempeñarlas podían solicitarlas en la Inspección de Enseñanza Primaria.»

«Se da la circunstancia curiosa de que en esta provincia hay maestros interinos suficientes para cubrirlos y, sin embargo, no los solicitan. ¿Por qué? Sencillamente porque el sueldo que perciben no les llega para pagar el hospedaje. Cuando se va a resolver el problema económico del Magisterio?»

«Se ha propuesto por algunos, en estas mismas páginas, el establecimiento de la sesión única para poder dedicar la tarde a otras ocupaciones... No es solución para la inmensa mayoría, a no ser que nos dediquemos a guardar ganado, arar las tierras, etc., ocupaciones que no están muy de acuerdo con nuestra formación.»

«Los pueblitos mueren de los pobles, i els mestres també. A les comarques terragonines són més de trenta els mestres que han abandonat els pobles.»

El Governador Civil actual, José González Sana, ha dictat una ordre suculenteta que solt per economia d'espai no copiem íntegra:

«Numerosos casos de maestros a quienes se exige en concepto de pensión u hospedaje cantidades muy superiores a los haberes de que disfrutan: ello ha planteado una delicada situación que, de hecho, ha dejado sin posible provisión buen número de Escuelas Nacionales con evidente perjuicio para la población infantil privada así de recibir enseñanza y educación.»

«En consecuencia, este Consejo Provincial ha resuelto que por los señores Alcaldes — Presidentes de las Juntas Municipales de Enseñanza se procure, en todo momento, que no se exija a los Maestros Nacionales con destino en sus respectivas jurisdicciones, pensión u hospedaje que sobrepase del 70% del haber líquido que perciban, con un máximo tolerable de 900 pesetas mensuales.»

Acaba amenaçant amb la clausura de les Escoles. No calia. Sense mestres... Es calcula que en cinc anys més de Glorioso Movimiento, s'hauran acabat els mestres d'escola, sense necessitat d'afusellar-los.

No estem molt segurs que la situació no sigui un bé, especialment per a Catalunya.

EDITORIAL
FOURNIER
S. A.

EDICIONS
TREBALLS COMERCIALS
REVISTES

Arquitectura, 29 - Teléfono 28-03-64
Copilco-Universidad, México, D. F.

Biblioteca de Comunicación
i Hemeroteca General

CEDOC

MD

Artículos de punt

Models exclusius per a senyores,
nens i homes

CREACIONES MAS DEOP, S. A.

Av. Uruguay 86
Tels. 21-17-35 i 12-03-13.
MÈXICO, D. F.

GRAN
LICOR
CATALÀ

BONET

Sant Feliu de Guíxols

Representants exclusius:

INTERNATIONAL
MERCANTILE Co.
S. A.

Carrer Orizaba, N° 43, A
Tel. 25-64-27
Mèxic, D. F.

LA MILLOR PASTISSERIA EUROPEA

Plaza Parque España, N° 7

ELS XOCOLATES SUÏSSOS PERRIER

Tel. 11-06-95, Mèxic, D. F.

De la dictadura de Primo de Rivera

LA DICTADURA de Primo de Rivera ha estat un període molt curiós de la nostra història política. Algun simpatitzant deia anys després que el seu defecte capital era que no tenia estil, i amb aquest concepte de pretensió literària es volia indicar que no tenia doctrina. Precisament aquesta qualitat li donava un estil propi que la distingia de totes les altres del seu temps. Tenia la gràcia del nu. Era la dictadura per la dictadura sense l'enfarfec de la vestimenta doctrinal que sol ésser la part anecdòtica d'aquesta mena de facècia. Totes les dictadures són una forma de l'absolutisme polític que respon a un determinat moment psicològic de la vida dels pobles, i el mateix té que cremin heretges del seu matí burgesos perquè el tema de la seva activitat depèn de l'hora que viuen i no d'un pensament propi. Són un producte directe de la feblesa orgànica dels pobles que s'abandonen per motius d'impotència, no precisament al més fort, sinó al primer que, essent prou lleuger per manca de pes específic, es troba per sort o per desgràcia situat en una posició on pot ésser endut per la força de què ha després la massa nacional fins arribar a ésser-ne un símbol o un mite.

Tots els dictadors, des de Sila fins a Napoleó, siguin les que siguin les seves altres aptituds personals per a un ofici o una funció tècnica, han tingut el mateix valor i la mateixa història, com les palles del carrer que són les que puguen més amunt a l'hora del vendaval. I tots ells, un cop passada la tempesta, han caigut sense poder aixecar-se perquè la força externa desapareguda era tot el secret de la que creien pròpia. Més tard, els historiadors del país, per una reacció molt humana contra la humiliació nacional de la dictadura, s'enginyen per presentar les gestes del seu temps de manera que justifiquin la trista abdicació popular que va donar-li vida; però aquesta mentida piadosa no desfà la realitat viscuda. Aquella ironia de Tolstoi en *Guerra i Pau* sobre el geni militar de Napoleó oposant-li la figura de Kutusov, vell, xacrós, apàtic, que segur de la terrible força d'inèrcia d'una massa deixada anar, obliga l'Emperador esperitat a fugir de Rússia amb la Grande Armée anihilada, no és res al costat de la ironia tràgica del temps que estem vivint ara d'atribuir a un pobre diable com Hitler, sense nom i sense història i d'una intel·ligència per sota de la mitjana, la concepció i l'execució personal, com a dictador d'un gran poble, d'una segona epopeia napoleònica de major magnitud que la primera. Havia dit Cavour, quan els seus amics l'incitaven a fer-se dictador per a vèncer els obstacles de l'empresa de la unitat italiana, que la funció era impròpia d'ell perquè en un poble privat de tot dret i en estat de guerra, qual-sevulga imbecil es pot improvisar home d'Estat. Més recentment, Aristide Briand, adreçant-se als que li deien que per a assegurar la fermesa de la seva política exterior contra les resistències incoherents dels partits hauria de fer com Richelieu amb els seus procediments de govern, els replicava amb sorna que no l'interessava perquè seria massa fàcil. I en el gener d'aquell any 1924 de la dictadura espanyola moria Lenin passant a la història com a cap de de la revolució de Rússia que l'havia sorprès distret a Suïssa, tot per haver hagut de presidir una imitació del redemptorisme

dinàstic del segle XVI espanyol, amb una diferència comparable a la que marquen entre les dues èpoques l'art precursor de Velázquez. Bé és veritat que per a establir la seva dictadura, amb poca cosa n'havia tingut prou perquè només havia necessitat una guerra mundial, l'enfonsament, que va conèixer pels diaris, d'un Imperi tres vegades secular i l'interès vital d'un altre Imperi a impedir que Rússia pogués refer el front de guerra caigut. Així i tot, si no hagués mort a temps, és segur, com deia la seva dona, que un home obscur com Stalin, aixecat per una força misteriosa de sentiment nacional, l'hauria suprimit amb la mateixa facilitat que va eliminar Trotzky, l'home d'acció del grup leninista, i ha eliminat després tots els col·laboradors íntims del dictador difunt.

En el nostre país, la dictadura no prenia aspectes de tanta ressonància perquè, amb tot i ésser deguda a l'epidèmia política dominant, tenia l'objecte més modest i més concret d'ofegar la qüestió de les responsabilitats del Marroc i empaïtar els polítics que havien tingut la gosadia de plantejar-la. Afortunadament, ni Primo de Rivera ni Alfons XIII no eren de temperament cruel, i el règim no va sentir la necessitat d'extremar violència que per altra part la conformitat del país no exigia. El marquès d'Alhucemas, amb l'obsessió al·lucinant de la recent execució dels ministres grecs del Govern Gunaris, adreçava al dictador una carta gairebé patètica invocant els seus serveis personal i la innocència dels seus nets per a esperar que seria respectat malgrat el to punitiu de les primeres declaracions del Director; però havia estat tan fàcil i tan planera la supressió de tot el mecanisme polític dels partits, que n'hi havia prou amb la por de la violència per a estalviar-se de fer-la servir. Al cap de dos mesos de funcionar la dictadura, a mitjans de novembre de 1923, el comte de Romanones i Melquíades Alvarez, presidents respectivament del Senat i del Congrés, havien demanat audiència al rei per a fer-li present el precepte constitucional que exigia la nova convocatòria de les Corts per a substituir les dissoltes, i Alfons XIII els havia rebuts en forma prou desplaent perquè comprenguessin que havien donat un pas en fals i que les Corts eren totalment suprimides, com la Constitució.

La veritat és que en el fons del drama hi havia l'abdicació general del poble que, com a final d'un llarg procés de dissolució del poder públic, havia perdut la confiança en l'acció dels partits i d'ell mateix. El temps li demostraria que els partits, amb tots els seus defectes, el més greu dels quals és la propensió invencible a posposar els interessos generals a les disputes del poder, tenen pel damunt de les oligarquies dictatorials l'avantatge d'ésser contrastats per l'opinió viva del país, que quan no s'abandona a una impotència malaltissa, troba el joc dels partits l'instrument adequat d'acció per a les rectificacions necessàries. I es sap per una experiència repetida que en els règims de dictadura l'interès de la colla omnipotent absorbeix l'interès nacional com mai fins a caure en les immoralitats més odioses per a acabar amb la catàstrofe inevitable dels poders sense poble. La característica de les dictadures contemporànies, que tenen l'origen comú d'una invasió de l'espirit gregari de les races primitives

d'Orient, no està en el vocabulari marxista de la dictadura del proletariat social, sinó del proletariat polític, format per tots els deixats de compte de les democràcies vençudes i per totes les incompetències més absurdes dels països afectats. L'odi contra la intel·ligència, que ha inspirat a les actuals dictadures tantes frases humiliants per a la dignitat dels homes, l'hauran pagat ben car els pobles del nostre temps que passen la gran tragèdia de la guerra d'ara. Han confós la intel·ligència amb aquell intel·lectualisme que el nostre Miquel S. Oliver definia com «una concupiscència mental, una voluptuositat del cervell que es nodreix com un pòlip a costa de les altres facultats i paralitza la voluntat». I per aquesta confusió, que ha provocat una desviació sentimental contra tot el que té de noble l'esperitualitat dels pobles, han pogut pujar, com en els darrers temps del Baix Imperi, a les categories directives de la vida pública les més infames expressions dels instints de la massa, aixecant les facultats del poder a formes bestials de domini per l'absència total d'un enteniment que sàpiga humanitzar-les.

Era la massa nacional, per altre nom la massa neutra, la que havia fet possible la dictadura de Primo de Rivera. Però el dictador no tenia, com altres del seu temps o que han vingut després, la mania grotesca de creure que la seva voluntat ordenava el curs de la vida. Amb una modèstia que no responia al llenguatge contundent de les seves ordres, era el primer estranyat que el país no hagués caigut desfet a les seves mans i s'encomanava sovint públicament a Deu perquè, segons les seves pròpies paraules, «amb el bagatge científic, artístic i literari d'una modesta cultura» li havia permès de governar amb èxit «com un honor que el redimia davant de la seva consciència de flaqueses i pecats d'una vida ociosa en un ambient de vicis». La gent va acostumar-se aviat a creure justificada aquesta modèstia i a trobar un gust desconegut a sentir-se superior als governants. Mentre la dictadura assegurés amb l'espantall d'un poder arbitrari la tranquil·litat del carrer, el públic s'adaptava sense esforç a una situació en la qual tothom, amb l'exemple de dalt, es reconeixia aptituds d'estadista. Les notes que publicava gairebé diàriament Primo de Rivera per a exposar els seus pensaments polítics amb una prosa més fàcilment assequible que les antigues oracions parlamentàries, eren rebudes per la multitud com un motiu de diversió de les tertúlies, i això que en temps normals hauria costat la vida a qualsevol Govern, era el que assegurava la continuació de la dictadura perquè amenitzava aquella temporada de repòs que el poble s'havia volgut concedir.

Jo que em trobava aleshores en plena activitat periodística a Madrid, formant part d'aquella tercera Cambra que era l'única no dissolta per la dictadura, vaig adoptar aquesta visió gairebé humorística de la multitud per a judicar a diari el moment polític. Hi havia la dificultat de la censura, però era relativament fàcil salvar-la perquè, com que totes les dictadures són iguals prescindint de les seves caràcters ideològiques, tenim el que els francesos en diuen *l'embaras du choix* per a atribuir a qualsevolga d'elles els fets de la nostra que volíem comentar. Quan la censura va decidir imposar el respecte de la dictadura italiana, que era la més escaient al nostre propòsit, vam escollir la dels russos que, tot i tenint l'aspecte tràgic dels

LEGISLACIÓ PROGRESSISTA

PENA DE MORT PER ESTAFA

Rominis Libera de 23 de juny d'enguany publica la notícia del pensament d'un defraudador de la «propietat pública» en aplicació d'unes esmenes al Codi Penal de Romania promulgades dos dies abans.

Les esmenes tendeixen a reprimir la demoralització que progressa als països de règim comunista i ja quedar malament la tesi segons la qual en acabar amb el sistema «capitalista» es desarrrelarien moltes de les causes de la delinqüència.

Ara, a Romania, es castiga amb pena de mort a tots aquells que furin, estajin o robin propietat «comunista» (ells en diuen sempre «socialista»), per valor de 100.000 leis, que vénen a ser uns 105.000 pesos mexicans, o sigui uns 8.400 dòlars.

De fet, el Consell de Ministres ja havia autoritzat la pena capital en Decret de 29 de setembre del 1957, amb accessoris de confiscació de béns, per robatori de «cereals considerats de propietat pública». El procediment, sumari. Necessitat de defensor, cap. Afegia, però, que es podria deportar la família del reu.

El secret de la rapidesa d'aplicació de les noves mesures del Codi és que els han donat efecte retroactiu.

Pena de mort per estafa, efectes retroactius de la llei penal, procediment sumari i deportació de la família del condemnat són, doncs, principis revolucionaris i progressistes. Encara que trobéssim alguns antecedents en costums penals afro-asiàtics i en el modern règim cristià-franquista.

La raó és que robar a l'Estat és gravíssim allí on l'Estat és l'amo únic i l'Estat és propietat exclusiva i monopolitzada d'un partit, anomenat com vulguis.

Cal castigar dràsticament els ingenus que es prenen massa al peu de la lletra que la propietat comunal és de tothom. Sols els curts de gambals no comprenen que el robar-se a si mateix pot portar a la forca. Si no s'hi posa bon remei, on anirem a parar? Així si que seria aquella edat d'or de què parlava don Quixot als cabrers, en què no hi havia solt lo tuyo ni lo mío. Semblaria

que hauria arribat la repartidora. El comunisme ha d'ésser ben entès. Si un pagès pren cap a casa seva la collita de cereals «considerada de propietat pública», cal penjar-lo, confiscar-li els béns que es creia que eren seus i deportar-li la família. En efecte, la premsa romanesa aplaudeix (per això la paguen i permeten) i empen una campanya de moralització, per via d'escarment.

Conta que un president de granja col·lectiva ha estat sentenciat a vint anys de treballs forçats (amb graciosos eufemisme en diuen treballs correccionals) per haver comès un estraperlo de 70.000 pesos. El comptador principal fou sentenciat a quinze anys, només.

Una vicepresidenta de cooperativa de consum també arrelplagà vint anys per creure que el negoci era particular.

Quaranta bahans s'havien reparat entre tots 105.000 leis (diguem uns 157.000 pesos mexicans). Una mitjana de 4.000 pesos per bahna. Els ha tocat vint anys de correccional per a cadascú. Es de suposar que el cap de vint, quinze o vuit anys, respectivament, s'hauran corregit i sabran distingir entre la propietat que és de tothom i la que és d'un particular.

Aquí recordo el pagès del meu poble que ja era progressista sense saber-ho. A un gosset que li prenia la ministra el va matar d'un tret. «Perquè aprengui de viure», va dir-me.

Sciència, òrgan oficial del Partit Comunista de Romania, ja deia el 7 d'agost de l'any passat: «No és admissible cap classe de tolerància amb els lladres de la propietat pública, enemics de l'Estat Democràtic Popular... S'els ha de castigar en forma exemplar.»

No seré jo qui gos posar-ho en dubte. Personalment m'agradaria qui sap-lo que aquestes lleis tan progressives de Romania s'anessin estenent i arribessin a aplicar-se a l'Espanya franquista, que gaudeix d'un règim tan semblant al de Romania en moltíssims aspectes. Voldria saber quants addictes al règim quedarien en llibertat.

MIRON

autocratismes asiàtics, oferia des d'un punt de vista de govern una comicitat semblant a la dels generals del Directori. Només calia llegir els discursos dels Congressos del partit i dels soviets que publicava estenogràficament un butlletí en francès amb el nom de *Correspondance Internationale* per a trobar matèria abundant que facilités la nostra feina. Però ens servíem també dels grecs, dels portuguesos i d'aquell original metropolità albanès Fan Noli, que des del cap del Govern del seu petit país pensava o deia coses tan profundes com els epígons de Lenin. I això ens permetia d'habituar el nostre públic als homes i a les coses de la política estrangera perquè, posats a fer, aprofitàvem tots els aspectes possibles de la vida pública dels països normals d'Europa per a recordar que encara n'hi havia

alguns on el respecte de l'home no havia perdut tots els seus drets.

Em sap greu no tenir la col·lecció d'*El Liberal* d'aquell any 1924 que sortia tots els dies amb ocurrències, enginyosament aprofitades per Fontdevila amb agudeses de presentació tipogràfica, que van fer un nou prestigi al diari. Però recordo que a *Heraldo de Madrid*, on s'havia reunit una de les redaccions més lluides de la capital, el jove redactor Vicente Sánchez-Ocaña, d'una intel·ligència aguda i una prosa viva, va executar amb molta gràcia l'encàrrec d'interviuar els generals del Directori sobre els plans de Govern dels seus departaments ministerials amb la idea de reproduir el més exactament possible les seves paraules sense cap comentari.

AMADEU HURTADO

(De Quaranta anys d'advocat, tolu II.)

Dr Demòfil Franco

ODONTOLEG

Consulta:
De 11 a 1 i de 4 a 8

Uruguay 44-112. Tel. 21-20-57

Mèxic, D. F.
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

ESPURNES

UNA NACIÓ ÉS EXPONENT DE CULTURA

A molts els costa encara d'esbargar el fum quan pretenen definir els conceptes de Poble, Estat i Nació.

Una adscripció ideològica, o el fet d'estar al servei d'un determinat sistema ordenador, és motiu suficient perquè es considerin tan sols uns conceptes sociològics, o es ressaltin simplement uns fets històrics, convenients, perquè la definició respongui a un interès preconcebut.

Falta sinceritat. Val a dir que és difícil sostreure's del cercle que es forja a l'entorn de la facultat de discórrer quan s'obliga els sentits a percebre solament un matis particular de les qüestions, però no és impossible trobar en els preliminars de definicions encaminades, conceptes que poden aprofitar-se per un intent d'exposició amb antecedents objectius no contaminants.

Recordo una frase — el que em sap greu es haver oblidat el nom de l'autor — que pot ajudar molt per a clarificar d'influències una disquisició sobre la matèria. Segons ella «el poble és la sang; l'Estat, el cos, i la Nació, l'esperit».

Agafeu-la com vulgueu, doneu-l'hi voltes i trobareu que sempre us dona una contestació precisa; és més; els opinants poden pretendre que s'identifica amb la concepció del viure que norma el propi pensament.

Elucubrem una mica sobre la frase:

La sang és la vida; forma, color i esperit, i en definitiva la mateixa vida, no se'ns manifestarien si una concreció orgànica no limités un seu sistema circulatori.

Tota concreció, i més si és biològica, precisa de circumstàncies, d'imponderables, d'imperatius per fer-la possible. La funció crea i desenrotlla l'òrgan i tota funció presuposa consciència implícita o externa.

L'esdevenir obeeix a una finalitat, i la finalitat és l'exigència de l'esperit.

Hi ha òrgans que tenen funció però no exigència de finalitat, són simplement reguladors. Hi ha finalitats no emmarcades encara orgànicament. La consciència de la finalitat crea la necessitat, i la necessitat imposarà l'òrgan, però es fa precís, per-

què hi sigui de manera concreta, que posseeixi el sistema per on circuli la sang.

Si baixem del carro dels sil·logismes i les premisses, a l'abast de la mà tenim fets històrics que ens diuen:

Un Poble pot ésser una unitat conscient, una comunitat, i també una pluralitat dispersa d'individus; un Estat pot representar una sola nació, o estar constituït per diverses nacions; una Nació pot estar repartida entre diversos Estats.

Hem de tenir en compte, també, que evidencia l'existència d'un poble una identitat de procedència, una mateixa llengua, un fet econòmic, uns límits geogràfics, una

necessitat de defensa; que l'Estat és sols una forma jurídica, nascut a l'escalf del que caracteritza un poble; i que la Nació és un fenomen de l'evolució de la cultura, un contingut social, una continuïtat històrica, una unitat de propòsits, una consciència nacional.

Amb aquest plantejament podem concloure que, en definitiva, és la consciència d'ésser, l'impetu d'influir i de participar en una cultura superior, i de contribuir en l'expansió d'una civilització comuna, el que exigeix, quan existeix un poble, la presència d'un Estat. I que és l'esperit qui concreta la forma reguladora de la vida, o sigui la Nació la que organitza l'Estat segons el Poble.

ANTONI DOT ARXER

CATALUNYA, PAÍS ENDARRERIT

VI. Un programa per demà

NO ES PODEN donar receptes, per a les qüestions socials i econòmiques. Però una cosa es pot dir, des d'ara: la millor manera per tal que el moviment obrer català doni al capitalisme del futur immediat la forma que convé, al mateix temps, a Catalunya i al moviment obrer, és procurar mantenir-se ell mateix, ser el que és.

No vull dir que s'hagi de modificar ni que s'ajeri a les seves característiques accidentals del passat.

Aquestes característiques són les que li donen nom d'una o altra ideologia. Però el que hi ha de permanent en el moviment obrer català és que és primera força col·lectiva important, el primer grup de pressió de casa nostra — al llarg de tota la nostra història — que és fonamentalment incoformista, que desitja transformar el món.

Fins a mitjans del segle passat, a Catalunya els catalans eren descontents, no estaven mai satisfets amb el que tenien ni amb la manera com les coses eren i marxaven.

Aquest descontent es troba en toda la nostra història, però sempre en manifestacions individuals. Ramon Llull, per exemple, és un incoformista, i ho és també Anselm Turmeda, i fins i tot els més ortodoxos dels humanistes, com Bernat Metge. Descontents són els remences i els burgesos de Barcelona. Descontents, Arnau de Vilanova, Miquel Serret, Lluís Vives, Anzias March, i, d'una manera menys clara, ho són també els homes de la renaixença del segle XIX.

Es un descontent que sovint té un caràcter social — fins i tot quan s'expressa a través de Roc Guinarda o de Joan de Serrallonga —. Més sovint, adopta el caràcter d'una protesta nacional. A voltes, és un descontent purament intel·lectual, com en Peius Gener, per exemple, o en aquell magnífic Didac Ruiz de l'època de L'Avenc, o en el grup de Joventut que tradueix Ibsen.

El descontent del català no deixa d'expressar-se ni tan sols quan ha trobat altres formes. El Papitu dirigit per l'Apa, i El Be Negre, en són exemples.

Però amb el moviment obrer, per primer cop en la història catalana, aquest tres que podríem anomenar fonamental del caràcter català es supera i es dona una expressió col·lectiva, organitzada, amb un programa i unes aspiracions concretes.

Cal, ara, que el moviment obrer no es paralizï, no deixi de ser moviment, que arraconi la nostàlgia de les frases fetes i dels principis ocasionals i que, sense entrebancar-se per les qüestions de titol, es deixi a si mateix i trobi la manera de ser la manifestació del descontent doble que n'ha ara a Catalunya: el descontent general de l'home de l'edat atòmica i de l'automatització, que ha viscut la gran estafa ideològica del comunisme, que no en té prou, per compensar-la, amb el nacionalisme a seques, i que cerca un lloc al món i un sentit a la seva vida; i el descontent específic del català de l'època franquista, que comença a aprendre la història recent, a fer la part de les culpes i dels errors, i cerca solucions als problemes, perquè ja s'ha cansat de perdre temint vaó i de tenir raó sense aconseguir la victòria.

L'incoformisme nostre com a guia i norma — que ens alliberarà sempre d'emprar mitjans indignes del fi —, ens donarà, en cada moment, la mesura del que caldrà. Més encara, aquest incoformisme, si saben mantenir-lo viu, actiu, ens fixarà espontàniament aquests objectius que he assenyalat, per la Catalunya de l'època de la segona revolució industrial. No resignar-se a l'automatització de l'home.

No deixar que l'obrer sigui nacionalitzat al mateix temps que ho siguin les empreses — quan arriba l'hora de nacionalitzar-les.

No permetre que el futur capitalisme tregui a l'obrer el gust del treball.

No tolerar que la nostra burgesia es mantingui immòbil, sense empenya i sense ambició llevat de la de fer diners.

No suportar que els tècnics es creguin amb dret de donar lliçons fora de llur especialitat. No tancar-se a Catalunya, sinó comprendre que la solució del problema català i dels problemes de Catalunya es troba a la península, primer, i a tot Europa, després.

No deixar-se entabanar pels esgarips dels que voldrien fer-nos instrument d'ambicions privades, ni frenar pel record d'un passat que ha de ser impuls i no llast.

No oblidar mai que el valor d'una nació no és el seu nom, la seva bandera i altres falòrnies, sinó els homes que la componen. Posar, doncs, la nació al servei dels nacionals i no aquests al servei de la nació.

Tot això poden semblar coses molt vagues per a objectius tan concrets com els que he procurat explicar. Però són coses que, en lluitar per assolir-les, automàticament ens aniran apropant a la realització d'aquests objectius.

En resum, saber que quan diguem «Bon dia», no expressem una simple cortesia, sinó el desig de fer el que calgui per tal que el dia sigui bo. Car el nostre seny sempre ha estat fet d'aventura i ganés que Catalunya sigui, realment, a ca l'Ample. Que és el millor que es pot desitjar.

Cortesia del

RESTAURANT

LA CAVA

Av. Insurgentes 35, México, D. F.
(Cantonada Hamburgo)

Manuel Reventós

En Reventós sentia a fons la política, en el més noble valor de la paraula, és a dir com l'art de governar els pobles per al major benestar comú, i tenia un sentir profund de la justícia social.

Català de soca a rel per herència i per formació, liberal, demòcrata, no posava límits ideològics a l'evolució social i era enemic de tota violència — així dels excessos del poder, com de les revolucions, com de la simple violència de llenguatge que anomenàvem amaximalisme verbal. Repòrter en la seva primera joventut, anys d'Universitari encara, del vell Poble Català, òrgan del Centre Nacionalista Republicà, va vibrar amb l'entusiasme de Solidaritat Catalana i després amb la política cultural i constructiva de Prat de la Riba. Mort aquest i fracassades l'Assemblea de Parlamentaris (1917), la campanya intervencionista «per l'Espanya gran» i la campanya per l'autonomia (1918-1919) quan la Lliga, que de fet monopolitzava el catalanisme polític militant, s'esllavissava a devenir un apèndix del conservadurisme monàrquic, en Reventós va ésser dels que reaccionàrem convocant la Conferència Nacional d'on nasqué Acció Catalana (1922). Ell devotava, com jo mateix, que Acció Catalana actués com una «unió de patriotes» i un centre d'estudis polítics, econòmics i socials, al marge dels partits, influïnt damunt d'ells i damunt l'opinió pública a través de les publicacions, de la propaganda oral i, sobretot, de la premsa. Era potser tòpic de somniar una mena de Fabian Society en el nostre clima polític, tan caldejat. La tria ens fou imposada de fora estant, i calgué que Acció Catalana actués com a partit polític. En Reventós en fou sempre membre actiu; àdhuc permeté que el seu nom anés en candidatura.

No havia estat, però, no podia ésser-ho, un home de masses. Físicament, no sostenia l'esforç d'un discurs de miting; moralment, les discussions poca-solta de gent impreparada (i Déu sap si cap mediterrani és capaç d'abstenir-se de parlar de política i d'economia) l'enervaven fins a fer-li acabar la corda. Per això, la seva intervenció en els afers públics va cristallitzar més en l'administració que en la lluita política.

En ésser proclamada la República, en Reventós acceptà la Direcció general de Comerç i Política aranzelària, càrrec per al qual l'havia presentat en temps de la conspiració, perquè només podia resoldre'm a encarregar-me del Ministeri d'Economia Nacional que rodejant-me d'un equip de gent preparada i honesta. The right man in the right place era en Reventós a la Direcció de Comerç. Per contract amb allò a què estaven avesats, els funcionaris admiraven i respectaven el Director que es passava el dia al seu despatx, madurava ràpidament els assumptes, dominava la tècnica burocràtica i coneixia a fons les lleis i els reglaments que havia d'aplicar.

Era el moment en què la crisi econòmica, passant d'Amèrica a Europa, feia sentir els seus primers efectes catastròfics. Pel juny del 1931, si el record no m'és infidel, Bèlgica ens sorprengué amb els primers contingents, i pel setembre — fet que va commoure, com cap d'altre, el món dels afers — la lliura esterlina abandonà la seva paritat or. Calgué prendre mesures d'urgència per tal de salvar tot allò que fos possible, sense malgastar temps ni energies a oposar-se a l'irreparable. La «Conferència

ACQUA SANTA

EL PAPA Alexandre VI era, per la seva condició de pontífex romà, sobirà d'Umbria; però enlloc, en aquella província, la seva autoritat temporal no era reconeguda. Gairebé a cada ciutat i cada vila hi havia un tirà local que sotmetia la gent a una vida d'abjectió i de por. A l'estiu del 1497, per tal de restablir la unitat i l'ordre en una terra on la vida d'un home depenia de la por que inspirés als altres, el papa Borja hi envià el cardenal Cèsar Borja, que se suposa fill seu, com legat apostòlic. L'hi envià sense armes i amb una petita escolta, inútil per a qualsevol acció de força. Es tractava de provar si l'autoritat moral del papa bastaria per a restablir la seva autoritat temporal. Tot just arribat a Narni, la primera ciutat d'Umbria, Cèsar Borja va veure que anava a perdre el temps i ho comunicà al papa en aquests termes: «Ei molto necessaria la provisione de le genti d'arme contro questi demonii che non fugono per acqua santa». I va ser només amb l'ús de la força contra la força que Cèsar Borja, després de renunciar al títol de cardenal i convertit en capità dels exèrcits de l'Església, va restablir l'ordre, no sols a Umbria, sinó als altres estats de l'Església.

Avui dia les declaracions grandiloqüents dels estadistes occidentals per a enaltir els avantatges de la llibertat i induir els homes d'arreu del món a rebutjar la tirania que s'ofereix com remei de la misèria i de l'explotació, són l'«acqua santa» que no feia cap servei a Cèsar Borja. Els polítics demòcrates — més o menys — d'Occident ens volen alliberar del perill del comunisme, que amenaça sotmetre la humanitat a la dictadura més inhumana i més organitzada que hagi conegut la història. És un bon desig molt d'agrair, però si no s'afegeixen mesures pràctiques a les declaracions i als discursos, aquests no resultaran gaire persuasius. No es tracta, en aquest cas, d'oposar la força armada a la força armada, que si bé és una mesura defensiva a la qual lògicament cap dels dos bàndols no pot renunciar, no ve a solucionar res. El perill dels règims totalitaris només es pot combatre elevat la vida humana, arreu del món, a un nivell digne. I si bé les Nacions Unides, a través de les seves agències, han realitzat una bona tasca, cal observar que aquesta tasca no passa gaire del caràcter d'assaig i que els Estats que integren l'organització fan ben poca cosa, directament, per a millorar la vida dels homes.

Si un règim totalitari ofereix treure de la misèria, amb el seu sistema de govern, els milions de persones que la pateixen, les il·lusions que l'oferta pugui desvetllar no seran pas esvaïdes explicant que es tracta d'un parany i que resultarà pitjor el remei que la malaltia. El que cal és aplicar un remei que guareixi la malaltia: proporcionar als homes una vida lliure, confortable i digna, que per ara està ben fora de l'abast de la majoria. Això fóra l'argument decisiu. Mentre la democràcia no faci desaparèixer la misèria — material i moral — del món, els seus enemics tindran arguments per a combatre-la, arguments que, fal·laços o no, resulten convincents per a qui no arriba a gaudir plenament dels avantatges de la democràcia, és a dir, per a molts milions de persones que viuen sota règims més o menys democràtics.

M'adono molt bé que se'm pot replicar invertint els termes: si el comunisme soviètic no allibera el món de la misèria desil·lusona els que hi hagin posat les seves esperances. . . No m'en refiaria pas massa. La desil·lusió, en aquest cas, pot trigar a venir. I si arriba a temps, què s'haurà solucionat? No es tracta de salvar la democràcia perquè el comunisme soviètic no sigui capaç de solucionar els grans problemes de la humanitat, sinó de salvar-la perquè s'espera que ella els solucioni. Però cal accelerar el pas de l'esperança a la realitat. I això no s'aconseguirà amb l'«acqua santa» dels discursos.

VICENÇ RIERA LLORCA

de la lliura» va aplegar tots els interessos que podien ésser afectats per la devaluació anglesa — productors, comerciants, consumidors —, per tal de contrastar entre ells llurs opinions i de formular els assessoraments que volguessin donar al Ministre. Gràcies a això, per primera vegada els interessats no acusen el Govern d'ésser el responsable, sigui per incària, sigui per mesures desencertades, de la crisi que els afectava. Això, com també la reorganització del Consell d'Economia, fent-hi entrar per primera vegada els representants dels sindicats obrers, s'inscrivien en el marc de la nostra ideologia democràtica d'acostar el govern al poble.

A Madrid, el nostre amic havia de retrobar velles coneixences; antics pensionats a Alemanya per la Junta d'Ampliació d'Estudis, catedràtics, alts funcionaris. La Direcció de Comerç, pels seus serveis de «política aranzelària», mantenien estreta relació amb el Ministeri de Finances. Cert dia, calgué entrevistar-se amb un dels tècnics del vell palau de la Duana. — «Me n'hi vaig», digué, expeditiu com sempre, en Reventós. — «Permeti'm d'observar el senyor Director, objectava cerimònies el Cap de Secció, que és el tècnic de Finances qui ha de venir a veure el senyor Director: la categoria administrativa. . .» — «No hi ha categories que valguin: ha estat mestre meu.»

Era Antonio Flores de Lemus. Transgressió del protocol, diversament comentada al palau del Passeig d'Atocba.

L'any 1933, llavors de la Conferència

ANTONI
GILABERT

ASSEGUANCES

Parroquia 68
 Despatxos 11 i 12
 Tels. 4-6252 i 4-5148
 GUADALAJARA, Jalisco
 CEDOC

Econòmica i Monetària Mundial de Londres, en Reventòt va anar-hi en la delegació de la República com assessor tècnic. Vaig fer condició del seu nomenament per acceptar-ne jo la presidència. Assemblea nascuda morta perquè, en vigílies d'obrir-la, els Estats Units —salus populi suprema lex— van apunyalat-la per l'espatlla, abandonat — en aquell moment! — el patró or, que la Conferència hauria volgut restablir arreu; i encara, pocs dies després d'oberta, Roosevelt, desautoritzant la delegació americana, s'oposava a l'estabilització relativa del dòlar amb la lliura. Mig partida la Conferència en dues grans comissions, en Reventòt actuava a la Comercial i fon remarkada, entre altres, la seva intervenció a la Subcomissió del Vi, tan plena de dades estadístiques com d'humorisme rebel·lús.

L. NICOLAU D'OLWER

(De Caliu.)

MARGARIDA XIRGU A BUENOS AIRES

El diari *El Plata* de Montevideo ha publicat el següent comentari referent a Margarida Xirgu:

«El público argentino ha podido apreciar en diversas oportunidades el arte interpretativo de la actriz hispana Margarita Xirgu quien de manera especial, ha disfundido, a pesar de la trascendencia que de por sí han tenido desde la muerte del poeta, las obras teatrales de Federico García Lorca caldo en Granada, «en su Granada», según la expresión de Antonio Machado. Margarita Xirgu ha llegado ahora a Buenos Aires, procedente de nuestra capital, para intervenir en un programa del «videón» argentino. Se propone realizar por primera y única vez en la televisión, un ciclo de teatro que iniciará con la conocida obra La Casa de Bernarda Alba, de Lorca. Asimismo, la dirección escénica estará también a cargo de la señora Xirgu. Las obras seleccionadas, cuyo autor de por sí significa una garantía, ya que a muchos años de su muerte continúa vigente su «opera omnia», destacándose, en el teatro, Yetma y Bodas de sangre, en la que supo lucirse en el principal papel Margarita Xirgu, le darán, sin duda, un valor excepcional al programa.»

FESTASSA AL VENDRELL EL 30 DE NOVEMBRE

Els nordamericans de la base de Saragossa aplegaren almenys 10.000 forasters al Vendrell per a veure com posaven un Àngel de bronze a dalt del campanar, amb l'ajut d'un helicòpter. L'alcalde del Vendrell obsequià un *chatelein* al comandant americà i aquest li correspongué amb un magnífic estoig amb dues pistoles texanes. Es veu que el va prendre per *sberiff*. Els aviadors americans acostumen a estiuejar a Camarruga. Un soldat ras norteamericà a Espanya cobra 300 dòlars nets. Són unes quinze mil pessetes mensuals. Els oficials espanyols estan que se'ls emporten els dimonis en veure la diferència amb un soldat americà.

EL DIVORCI ENTRE EL MUNICIPI I L'OPINIÓ PÚBLICA

L'AJUNTAMENT que presidia el senyor L. Simarro fou una prova del que pot arribar a fer una mala administració quan s'ocupen càrrecs a espatlles del poble i contra la seva voluntat. Si haguéssim de sintetitzar la seva actuació diríem que no posà cap remei als mals que patia la ciutat, i en canvi, els empitjorà i en provocà de nous. Substituint pel senyor de Porcioles, no posà molt de temps sense que *La Vanguardia* fes voleiar les campanes pel que havia començat a fer-se i pel que es faria en l'esdevenidor. Alguns gestors feren manifestacions no solament en aqueix sentit, sinó de franca censura pels «d'abans». El cas s'ha repetit ja diverses vegades i s'ha atacat el senyor Simarro i els seguidors, amb raó, és clar, però amb tanta cruïda que és una desqualificació als seus autors, que no cal que esperin indulgència dels qui els succeïxin en els seus càrrecs, perquè també els qui vindran trobaran coses mal fetes: i ho diran, per bé que solament sigui com justificació anticipada del que pugui ésser la seva actuació.

Darrerament, don Narcís de Carreras, delegat de la Hisenda Municipal, parlant dels resultats d'un any d'actuació ha declarat a un redactor de *La Vanguardia* coses tant significatives com les següents: «Las ordenanzas fiscales y los presupuestos se aprobaron dentro de las fechas marcadas por la ley, lo cual hacía muchos años que no se efectuaba. Las ordenanzas fiscales se redactaron de nuevo con una ordenación jurídica clara y precisa, haciéndolas mucho más comprensibles para los contribuyentes. Gracias a la revalorización del crédito municipal y a la confianza que la Caja de Pensiones, las Cajas de Ahorros y los Bancos han depositado en el Ayuntamiento desde el día en que tomó posesión el señor de Porcioles, se han liquidado deudas atra-

sadas a contratistas por obras y a propietarios por expropiaciones, por valor de 293.103.086 pesetas. Al tomar posesión, el señor de Porcioles se encontró con dos graves problemas. El presupuesto ordinario del ejercicio correspondiente no respondía a la realidad en cuanto a gastos, ya que se habían dejado de consignar obligaciones ineludibles o se habían establecido cifras insuficientes para atender a exigencias que estaban aprobadas. El segundo problema estribaba en las deudas contraídas a cargo de los presupuestos extraordinarios, deudas que se nos presentaba como una losa aplastante que dominada el porvenir. En total, 762.268.280 pesetas». A una pregunta del redactor referent fins a quin grau ha estat restablert el crèdit municipal, el senyor de Carreras respongué: «Hay que reconocer que en los últimos tiempos no puede clasificarse de floreciente. Las causas eran diversas y de todos conocidas, entre otras el error de satisfacer deudas correspondientes a presupuestos extraordinarios, mediante entrega de títulos de la Deuda Municipal que fueron vendidos a tipos inferiores a los del mercado bursátil con la consecuencia de una depredación de valores.» Ara, segons el senyor de Carreras, el senyor de Porcioles «tiene un interés manifiesto en que se establezca el diálogo con la ciudad». Ara bé: aquests diàlegs, ens sembla tenir present que s'havien establert sense interrupció des de començaments de segle fins el 13 de setembre del 1923. Després, amb els regidors nomenats per la dictadura, vingué el que havia de venir. Que el president de la darrera gestora, senyor Romeu, es negà a donar les explicacions de tipus econòmic-administratiu que li demanà el senyor Vidal i Guardiola. El diàleg tornà a efectuar-se a la caiguda del dictador i així seguí fins l'adveniment del règim franquista a Barcelona. El senyor de Porcioles voldria ara que s'establís de nou. Però amb Barcelona no manté diàleg qui vol, sinó qui pot. I la capital de Catalunya, no pot acceptar-la amb persones que no ha nomenat i usurpen la seva representació.

ACUDITS

No s'esgota l'humor per a esbravar-se. D'Espanya arriben aquest patell d'acudits.

Franco, de tant en tant, visita d'incògnit carrers i places per a assabentar-se personalment del que diuen d'ell. Grojallut i saginer, passa inadvertit, com un botifarrer més entre el públic. Va entrar en un cinema de Madrid, on ell sortia en un corto. El públic aplaudí la seva arrogant figura i ell seguia assegut, somrient satisfet, i sense pensar a aplaudir-se. Fins que el veí del costat l'avisà:

— Aplauda, no sea tonto, que si no lo llevan a la Délega.

Un altre estirabot és el del còxte que en un carrer s'atura per pana. El xofer baixa, mira les rodes, descapota, etc. Mentrestant el rengle d'autos s'impacienta per manca de pas i comença l'escàndol de claxons. Fins que el de l'obtenció s'aixeca, i els diu: — Voy a ser Franco. Ni lo arreglo ni me voy.

El doctor

PELAI VILAR

OTORRINOLARINGÒLEG

ofereix a la Colònia Catalana

el seu Consultori

Consulta: Dimecres, dijous i divendres,
de 5 a 8 p.m.

*

Passeig de la Reforma 400 - 503

Tel. prov. 11-56-92 (Dr. Emili Folch)

UB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEGOC

VITAUVA

SUC DE RAÏM

LOMA
LINDA

Sucs de fruites i de vegetals

Abel 59, MÈXICO 14, D. F. Tel. 17-01-15

MÉS ENLLÀ DEL MARXISME

LA FORÇA del marxisme — tal com es manifesta a través dels militants comunistes — no ve del fet de ser una doctrina coherent i raonable sinó, al contrari, d'haver esdevingut un mite o, cosa que és igual, una mística, amb tot allò que una mística comporta sempre de sentimental i àdhuc d'irracional. De la mateixa manera que no abunden els catòlics coneixedors a fons, dels llibres sagrats, base teòrica de llurs creences, no hi ha tampoc gaires marxistes que realment ho siguin per haver estudiat directament l'obra fonamental de Carles Marx: «El Capital». Val a dir que és una obra impressionant, si més no pel seu volum, car són 2.000 pàgines impreses i cal una paciència de sant per a llegir-les del cap a la fi. D'altra banda, només un especialista en qüestions econòmiques pot arribar a comprendre integralment llur contingut confús, difús i, sovint, hermètic.

D'aquests especialistes, jo solament n'he conegut un exemplar: el professor Radvany, hongarès, marit d'una novel·lista de nota — Anna Seghers —, refugiat, fa uns quants anys, a Mèxic, on donava classes d'Economia Política i d'Història del Capitalisme (segons Marx, és clar) a l'anomenada «Universitat Obrera», situada aleshores al carrer de Rosales i en l'edifici on anà a raure, posteriorment, l'«Orfeó Català».

El professor Radvany (el qual dirigia també en aquells temps una mena d'Institut de l'Opinió Pública, imitat del «Gallup») era un home simpàtic i un teoritzador formidable, sense que li manqués la dosi necessària de dogmatisme, i fins de fanatisme, per tal de completar la seva figura de marxista acabat. Tal com era de rigor, en un home així, el Prof. Radvany considerava «El Capital» com un evangeli i Marx com un profeta de la nova «religió». Segons ell, Marx i Engels ho havien dit tot, llurs teories eren la pura expressió de la veritat i, per tant, era inútil estudiar res més.

Això no obstant — i malgrat el fervor pedagògic i prosselitista del Prof. Radvany — ni un sol dels seus «deixebles» d'aleshores ha esdevingut marxista — almenys que jo sàpiga. És possible que no l'haguéssim comprès bé. En tot cas, la cul-

pa no era seva ja que parlava perfectament el castellà i acompanyava les dissertacions amb gràfiques i càlculs a la pissarra. Jo l'escoltava amb la màxima atenció, però ja completament «immunitzats», gràcies a un llibre que havia portat de França i el qual em semblava — em sembla encara avui, sobretot avui — el millor antídoto que pugui haver-hi contra la metzina comunista. Parlo de «Més enllà del marxisme» d'Henri de Man. Segons aquest autor, Marx creia que tot sistema ideològic era estrictament determinat per les condicions socials i, particularment, per les condicions de producció d'una època també determinada. Ara bé, si la natura social ha canviat — des de que Marx va escriure contra la metzina comunista —, cal reconèixer que un bon nombre de les teories marxistes han estat sobrepassades pels fets. I de la mateixa manera que l'autor d'*El Capital* anomenava «ideologia» tot sistema d'idees al marge de la realitat, actualment pot dir-se que una bona part del marxisme resta arxivat per sempre a l'armari de les ideologies. L'augment progressiu del proletariat, amb el qual Marx comptava, no s'ha realitzat. Als Estats-Unis (per no citar més que un cas) hi ha ara menys obrers (en proporció al nombre d'habitants) que trenta anys enrera. En canvi, hi ha més tècnics, més «managers», més empleats administratius, més buròcrates... La substitució de la màquina-eina per la màquina automàtica i l'aparició de l'obrer qualificat han tingut gairebé tan-tes conseqüències socials (anti-marxistes) com, en el camp polític, la divisió entre comunistes i socialistes en altres països.

D'altra part, sí, com ja deia Man, la classe obrera no pot ja representar numèricament la majoria d'una nació, no pot atribuir-se el paper privilegiat — ni tan sols en termes de democràcia — que Marx la hi atorgava. Per a això, caldria que els obrers incorporessin prèviament a llur causa altres sectors de la població (pagesos, petita burgesia, intel·lectuals, etc.).

Henri de Man va reprendre el tema i va ampliar-lo en una altra obra: *La idea socia-*

lista on l'autor es presenta no ja solament com un economista, sinó com un veritable humanista. La idea socialista, en dir seu, més que no pas un producte de les necessitats de la classe obrera, és un bé que pertany a la humanitat, és la forma moderna de la voluntat de justícia social. Segons de Man, també, «és la defecció de la burgesia egoista allò que ha portat la classe obrera al socialisme». Cal admetre-ho, sobretot si prescindim de tots aquells que s'han fet socialistes — o comunistes — moguts únicament pel ressentiment, sense conviccions fonamentades o, en tot cas, mancats de l'idealisme generós d'un Henri de Man per a qui el socialisme no ha de ser una arma de lluita sagnant, sinó l'hereu legítim de l'humanisme occidental. En aquest sentit, els obrers tenen tots el drets inherents a la condició humana, però no pas més drets que els altres homes. I menys encara, el dret d'erigir-se en una classe superior, «messiànica». L'obrerisme totalitari és tan repugnant com el feixisme ja que voler sotmetre tot el poble en nom d'una «classe» és igual que voler fer-ho en nom d'una «raça». Són dues místiques inhumanes.

Puntualitzem, per acabar, que tots els qui no renunciaran mai a la suprema aspiració de l'home (obrer o pagès, socialista o no) que és la de viure en llibertat i dignament (ja que sense llibertat no hi ha dignitat ni civilització) es troben situats més enllà del marxisme.

A. B. D.

LES CONQUESTES SOVIÈTIQUES

Des del 1939 ençà la Rússia Soviètica s'ha anexionat, d'amics o d'enemics, sense discriminació, el següent:

	Quilòmetres quadrats	Població
Polònia Oriental	178,999	11.000,000
Lituània, Estònia i Letònia	162,000	5.875,000
Besaràbia, de Romania	44,000	3.000,000
Istme de Carèlia, de Finlàndia	45,000	520,000
Prússia Oriental	12,700	300,000
Rutènia, de Txecoslovàquia	15,400	725,000
Sud de Sakhalin	36,000	415,000
Illes Kuriles	10,254	18,000
	501,254	21.851,000

Restaurante y Patio Mexicano

SANTA ROSA

MONTERREY

ES LA DIGNIFICACIÓ
DE LA CUINA MEXICANA
EN UN MARC I UN AMBIENT
D'AUSTERA ELEGANCIA

Salvador Costa, gerent

AIRE ACONDICIONAT
CAPACITAT: 400 PERSONES

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEBC

JOAN OLIVER GUANYA EL PREMI GUIMERÀ 1958

El membres del Jurat Qualificador, una vegada atorgat el Premi, reunits amb la dotadora senyora Emma Alonso de Costa. D'esquerra a dreta: Manuel Alcàntara, P. Bosch-Gimpera (president), Emma A. de Costa i Ot Duran d'Ocon. Drets: Vicenç Riera Llorca i Lluís Moles-Marquina.

El 21 d'octubre es va reunir a la ciutat de Mèxic el Jurat que havia de triar, entre les dotze obres presentades que optaven al Premi Guimerà 1958, convocat per *Pont Blau* i dotat enguany amb 600 dòlars per la senyora Emma Alonso de Costa.

L'acta del Jurat per al Guimerà 1958 diu:

PREMI GUIMERÀ 1958

Reunit a la ciutat de Mèxic el Jurat nomenat per a adjudicar el Premi Guimerà 1958, dotat amb 600 dòlars per la senyora Emma Alonso de Costa, que ha d'atorgar-se a la millor obra teatral en català, no publicada, entrenada ni premiada en cap altre certamen, que es presenti a concurs, procedí a la consideració de les dotze obres presentades — *Estimat Mohamed*, *Amb el cor no s'hi juga*, *La gran pietat*, *El setge de la baronia de dalt*, *L'adveniment del Messias*, *Fam de terra*, *La flama i el vent*, *Homes i No*, *Sí, mamá*, *Situació bis*, *La Sirena d'or* i *La venjança dels déus* — les quals es sotmeten a votació per tal de designar, pel sistema d'eliminació, l'obra mereixedora del premi.

Resultat de la primera votació: *La gran pietat*, 5 vots; *La flama i el vent*, 5; *Fam de terra*, 4; *Sí, mamá*, 3; *Estimat Mohamed*, 3; *L'adveniment del Messias*, 2; *La Sirena d'or*, 2; i *Situació bis*, 1. Resta eliminada la darrera.

Resultat de la segona votació: *La gran pietat*, 4 vots; *Fam de terra*, 4; *La flama i el vent*, 3; *Sí, mamá*, 3; *L'adveniment del Messias*, 2; *La Sirena d'or*, 2; *Estimat Mohamed*, 2. Resten eliminades les tres darreres.

Resultat de la tercera votació: *La gran pietat*, 4 vots; *La flama i el vent*, 4; *Sí, mamá*, 4; *Fam de terra*, 3; Resta eliminada la darrera.

Resultat de la quarta votació: *La gran pietat*, 4 vots; *La flama i el vent*, 4; *Sí, mamá*, 2. Resta eliminada la darrera.

Resultat de la cinquena votació: *La gran pietat*, 4 vots; *La flama i el vent*, 1 vot.

Per consegüent el Premi Guimerà 1958 és adjudicat a l'obra *La gran pietat*, de la

qual, oberta la plica corresponent, resulta ser autor Joan Oliver, resident a Barcelona.

Mèxic, 21 d'octubre del 1958

Pere Bosch Gimpera, president; Manuel Alcàntara Gusart, Ot Duran d'Ocon, Lluís Moles, Vicenç Riera Llorca, secretari.

De Llibres

Els dos llibres de què teniem referència i comentant el paper que jugà l'aviació durant 1936-39, són del cantó dels sublevats. Em sembla que no n'existia cap que ho fes del cantó republicà. *Sangre en el cielo*² ve a omplir aquest buit que es feia tant més necessari com les referències o la impressió que es tenia, no solament sobre l'actuació d'una aviació republicana sinó de la seva pròpia existència com arma combativa, eren més aviat deficients. Ens ho ha vingut a aclarir el llibre a

què ens referim. El seu autor va néixer a Mèxic, de pares espanyols, el 1915. Als vuit anys va anar a residir amb els seus pares a València, on treballà com delineant en una societat de construccions i obres públiques. Allí el va trobar el juliol del 36. Gran entrenou al si de la família. La germana gran, Lluïsa, defensava el punt de vista del retorn a Mèxic, perquè, fet i fet, eren mexicans. Va prevaler, però, el criteri de restar a València i així fou com Francesc, un dels tres nois, va ingressar a l'aviació de guerra. El seu llibre, que ve a ser un diari d'operacions és, al meu parer, un dels documents més importants que s'han publicat sobre la història de la guerra 1936-39 perquè ens la fa veure des d'una perspectiva completament diferent: des de l'aire, al front de Santander, primer; als de Llevant i Catalunya, després. Des d'una alçària de 5 i 6.000 m. podem anar seguint, en un vast escenari en el que les figures i els objectes apareguessin en relleu, el desplegament de les forces en els diferents fronts de batalla, els alts i baixos de la lluita, els estralls que causa, malgrat la seva inferioritat ben palesa, l'aviació republicana a les línies enemigues i la defensa aferrissada del terreny feta per l'exèrcit republicà quan, ja perduda la batalla de l'Ebre i iniciada l'ofensiva contra Catalunya amb 350.000 soldats i de 6 a 700 avions, l'escomesa de l'enemic solament podia ser afrontada amb el coratge d'una fe que no s'havia perdut, com no la perdé l'aviador Tarazona en la lluita en una proporció de 5 a 1 a favor dels franquistes, gràcies a un ajut constant que mai no pogué obtenir la causa republicana.

Hi ha certa relació de continuïtat entre el llibre que acabem de citar i el que ara esmentarem. *Noche sobre España*³. El seu autor, murcià, antic lluitador als rangs de la C.N.T., va tornar al país, des de l'exili, per a sumar el seu esforç a la lluita contra el règim en els anys de 1944-47, quan tot semblava abocar a un canvi que els mateixos falangistes descomptaven. Però aqueix canvi no vingué i els passà el malson, no sense que la revenja de la inquietud soferta fos el carçolament dels adversaris. Caigné la nit damunt del coi encara sagnant de la guerra en la part del país desafecta als governants. El llibre relata els procediments de repressió i els centenars de víctimes immolades pel nou règim i que l'autor, que resseguí els fitxers dels diferents presidis on estigué, calcula en el nombre d'un milió. L'entrada de les forces franquistes a les ciutats de la zona republicana era preludi d'algun acte brutat. En alguns casos tenia tota la significació d'haver

LLIBRES

EN CATALA

PERE BLASI. *Les terres catalanes*. Un volum de 741 pp. amb 577 gravats en negre, 14 làms. en color, 15 làms en heliogravat i 12 mapes. Format 25 per 32 cm., tela, sobrecoberta il·lustrada. \$ 450.00.

J. RUIZ CALONJA. *Història de la literatura catalana*. Pròleg de Jordi Rubió i Balaguer, 641 pp. Enquadernació en tela amb lloc de pell. \$ 150.00.

RAFAEL OLIVAR BERTRAND. *Un rei de llegenda*. Frederic III de Sicília. 242 pp. amb il·lustracions. Edició numerada. Paper de fil Ingres Guarro. \$ 180.00.

F.-P. VERRIÉ. *La vida de l'artista medieval*. 119 pp., il·lustracions de J. Narro i A. Giraló Miracle. Edició numerada. Paper de fil Ingres Guarro. \$ 125.00.

RAMON FABREGAT "DIFUSORA DEL LLIBRE". Ap. 10319. Mèxic 1, D. F.

EN CASTELLA

FRANCISCO ZENDEJAS. *La pasión de Pasternak*. Premio Nobel 1958. 148 pp. amb il·lustracions de Vlady. \$ 15.00.

AMARO DEL ROSAL. *Los Congresos obreros internacionales en el siglo XIX*. De la joven Europa a la Segunda Internacional. 464 pp. de text, 64 il·lustracions. \$ 60.00.

CARLOS SOLDEVILA. *Cataluña*. Arte-Vida-Paisaje. 380 pp., 480 reproduccions en calcogravat. \$ 180.00.

C. SÁNCHEZ ALBORNOZ. *España, un enigma histórico*. Dos vols. 719/767 pp., 188 il·lustracions, enquadernat en tela. \$ 295.00.

ARTURO BEREÀ. *La raíz rota*. 362 pp. \$ 20.00.

estat comès per cervells malaltissos com fou, entre altres, el cas de Villarrobledo, Albacete. Al cap jalangista que entrà al front de les forces d'ocupació li feien mossa els malalts i ferits que estaven estesos pel poble i no trobà altra solució que sepultar-los de viú en viú dintre unes coves de terra argilosa que havien servit com refugi. Ben al contrari del que podien suposar o de les il·lusions que havien xifrat en els resultats definitius de la caca a l'home, el més significatiu del fracàs del règim no està solament en la capacitat de resistència dels seus adversaris d'abor, sinó en el daltabaix moral dels dirigents i en la immoralitat administrativa i de la qual l'autor dona un botó de mostra amb els detinguts jalangistes que hi havia en un destacament penal on fou destinat, i, també, en l'oposició cada dia més viva que existia entre la joventut generació. Podem girar el full repugnant de la repressió franquista sense to ni so, però allò que es mantindrà ben obert és el llibre de la història que no podrà passar per alt l'enjudiciament d'un règim depravat i dels seus homes més responsables. — R. F.

1. Général Galland, *Jusqu'au bout sur nos Messerschmitt*, Trad. de l'alemany per Max Roth, París, Robert Laffont, 1954.
Coronel José Gomá, *La guerra en el aire (Vista, suerte y al toro)*, Barcelona, AHR.
2. Francisco Tarazona, *Sangre en el cielo*, Mèxic, Costa-Amic, 1958.
3. Juan N. Molina, *Noche sobre España*, Mèxic, Libro-Mex, 1958.

La massa i la cultura

EL DOCTOR Janme Roig publica actualment en una revista científica mexicana^a una biografia — en forma d'articles — del doctor Albert Schweitzer, un dels homes que honora la humanitat civilitzada en aquesta època. En un d'aquests articles, titulat Vida i Pensament, el nostre enciclopèdic i universal patriota parla d'una entrevista entre el gran metge i filòsof alsacià i el peninsular Ortega y Gasset, la qual va tenir lloc l'any 1949 a Aspen (Estats Units), on un milionari, d'origen alemany, havia organitzat un acte d'homenatge a la memòria de Goethe amb motiu del bi-centenari de la naixença d'aquest. Van assistir-hi diverses personalitats rellevants de la cultura contemporània. Durant l'entrevista, el doctor Schweitzer va dir al pensador espanyol que estava desencoratjat davant la manca d'espiritualitat del món actual.

— La massa no n'ha tingut mai, d'espiritualitat — va contestar l'autor de La rebel·lió de les masses, d'acord amb un dels seus més coneguts leimatotiv. I afegí —

«En altres temps la massa no comptava, però ara mana. La tragèdia actual i tot allò que hi ha d'absurd i de bèstia en la nostra època pervé d'aquest fet. I mana, no solament des dels governs, sinó al carrer, a les acadèmies, a les universitats i en els llibres... L'home-massa, abans simple espectador, és ara dictador... I com no té esperit, però mana, d'ací neix la impressió de viure en una època cruel (adesalmada) i, per tant, sense ànima.

Segons el doctor Roig, el seu il·lustre confrare va mostrar-se conforme amb la tesi d'Ortega. I ell, el nostre amic, combrava en el mateix parer. Tant, que després d'assenyalar que a Mèxic es publica un periòdic sota el següent lema: «Decimos

^a La Semana Médica.

lo que el pueblo quiere», declara, pel seu compte: «La tesi d'Ortega y Gasset explica bona part del que passa per aquests viaranyis sociològics del món actual».

Hem cregut que valia la pena de reproduir els punts de vista anteriors perquè són l'expressió autoritzada d'un problema relacionat amb la cultura i, per tant, amb la política. La divisa de l'enyorat Campalans, «Política és pedagogia», entra en el mateix ordre d'idees. Dèixem de banda si la massa realment mana o només ho fa per delegació, però si el mal radica en la seva manca d'esperit podríem circumscriure el problema a un punt capital: És possible d'aspiritualitzar el món mitjançant l'accés a la cultura de l'home-massa? Cal entendre que, en aquest cas, «culturas» voldria dir coneixements desinteressats, de tipus humanista — no pas la abarbarie savante, profetitzada ja per Michelet, fruit verdós del mercantilisme i del materialisme d'una societat únicament cobejosa i que ha perdut el sentit humà de la vida. (Un home culte, cultivat, no és pas necessàriament un tècnic, un especialista; sovint és tot el contrari.) La qüestió presuposa, potser, una certa capacitat d'optimisme, però és important i ha preocupat — i preocupa — els homes interessats en l'emancipació moral dels seus consemblants. Car el cert és que si les masses (en sentit general, majoritari), base de tota democràcia, manquen d'esperit humanista i actuen mogudes únicament per ressentiments o aversions de classe, no hi haurà mai veritable progrés moral, malgrat els canvis d'estructura de la societat o de les revolucions que siguin susceptibles de produir. La injustícia social només canviarà de color, d'aspecte.

Pel que respecta al problema plantejat, la primera dificultat seriosa sorgeix de l'estat dels pobles pobres (els més) on les necessitats materials s'imposen a les espirituals. A l'hora actual només cinc o sis nacions es poden permetre el luxe d'alimentar substancialment llurs fills i de proporcionar-los-hi un grau relativament elevat de cultura ja que l'assistència a les escoles (de primer i segon ensenyament) és obligatòria. Sense aquests requisits, la incultura de les masses serà un mal sense remei, àdhuc en pobles on la majoria de la gent ha trobat solució al problema capital que és el de poder subsistir dignament. Pensem en França on, no fa pas gaires anys, durant una enquesta en els medis sindicals sobre les aspiracions a la cultura dels obrers, un d'aquests va respondre: «La culture, on

s'en fout! La journée faite, on n'en peut plus, on se repose.» D'altres, molt més «revolucionaris», van contestar que «la cultura era una aspiració burgesa». I tenien raó. Allò que, però, no sabien era que feien un gran elogi de la burgesia, no solament del seu esperit, sinó de la seva puixança, fet de superioritat cultural, justament. La qual cosa no vol dir que la burgesia tingui raó en tot.

Segui el que sigui, és lícit de creure que l'accés de les masses a la cultura podria ser, a la llarga, la salvació de la civilització. De moment, almenys, es ven ben clar que els únics pobles del món que han arribat a l'estabilitat política, a la maduresa democràtica i a realitzar el màxim de justícia social (donades les possibilitats actuals), són els pobles (Anglaterra, Suècia, Noruega, Finlàndia, Holanda, Dinamarca, Bèlgica) de més cultura general, «massiva», dintre l'ordre, el progrés i la llibertat. No creiem que hi hagi cap més exemple a seguir. Ara, seguir-lo i aplicar-lo, sobretot si un pensa en pobles (els ibèrics, per exemple) endarrerits, famolencs i embrutats per tot el que sabem, ja és una altra cançó.

A. BLADÉ DESUMVILA

^a Le Mois, París, n.º 52, pàg. 215.

PAPEL
MEX
— S. A. —

Ayuntamiento, 112
MEXICO 1, D. F.

PAPERS I MAQUINÀRIA
PER A LES ARTS GRÀFIQUES

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEBC

Informació diversa GLOSSARI D'AFERS INTERNACIONALS

Per FAVENCIUS

* La publicació de *Tomorrow is Mañana*, del qual ens ocuparem en una edició anterior, de l'autora australiana Shirley Deane, ha donat lloc a la seva expulsió, junt amb el seu marit i dos fills, per la policia franquista. A la seva arribada a París, la senyora Deane manifestà: «Tenia una cama infectada de polio, però la policia no ens concedí ni una hora de gràcia perquè abandonéssim la nostra casa de Palma de Mallorca. Les averiguacions no oficials fetes per l'Ambaixada Britànica i pels nostres amics, provenen que la raó de l'expulsió fou el meu llibre *Tomorrow is Mañana*». El llibre publicat, a Londres fa catorze mesos, descriu la vida d'un poble de pescadors andalusos. Fa dos mesos es publicà també als Estats Units, on va merèixer els unànims elogis de la crítica per l'observació imparcial de l'escena en què té lloc la novel·la. L'ambaixador britànic a Madrid ha presentat una protesta oficial per l'expulsió d'aquesta família australiana.

* Continua publicant-se en català el butlletí interior que el secretariat de Catalunya de la U. G. T. edita a Perpinyà. En el número de setembre destaca un text enquadrat que recorda l'Onze de setembre del 1714. El butlletí conté, a més, nombrosa informació sobre assumptes obrers i sindicals.

* A la mateixa finca on aparegué la cèlebre escultura coneguda per «La dama d'Elx», han estat trobades cent vasos de ceràmica i un toro incensari, de fang, damunt una espècie d'altar del segle II A. C. L'esmentada troballa indica l'existència d'un lloc sagrat on es feia l'ofrena de caps humans tallats, suposant-se que es tractava d'enemics, en temps de la dominació cartaginesa, informació que ha quedat demostrada en trobar-se al mateix lloc, per l'arqueòleg que dirigeix els treballs, un crani humà.

* El Principat d'Andorra ha estat sostenint dues guerres. Una d'elles des del 1914 i contra Alemanya, fins que dies passats el president del Consell de les Vallis s'adreçà al canceller Adenauer comunicant-li que, a desgrat que Andorra no fou invitada a signar el Tractat de Versalles, havia decidit donar per acabat l'estat de guerra amb els Imperis Centrals. Quaranta-quatre anys ja eren suficients. L'altra guerra és amb França o amb certs francesos, i començà el 1953, quan una societat francesa intentà instal·lar al Principat una emissora que anava a fer la competència a «Radio Andorra». S'oposà el Consell de les Vallis i els francesos contraatacaren amb mesures perjudicials per al turisme i el comerç d'Andorra. Amb l'elecció de M. Coty semblava que es restabliria la bona amistat, però fou solament una treva, perquè el conflicte ha esclatat de nou. La nova emissora, que es diu «Andorra Radio» i fa emissions en francès, català i castellà, ha començat a funcionar per decisió del govern francès i d'acord amb els dos co-prínceps, és a dir M. Coty i el bisbe d'Urgell. Així ho ha fet constar una informació oficial francesa i com a protesta ha dimitit el Consell de les Vallis.

* Tota la premsa mundial s'ocupa de la participació del mestre Pau Casals al concert que tingué lloc al palau de les NN. UU. amb motiu del XIII aniversari de l'Organització. Cal subratllar el comentari del *New York Herald Tribune*. «La història — diu — ens

ELECCIONS. En els països demòcrates, on la llibertat electoral no és un mite ni les eleccions una farsa, les eleccions generals influeixen tota la política del país i, per tant, la posició internacional.

Des d'aquest punt de vista, les eleccions generals realitzades a França i als seus països units han marcat essencialment dos punts importantíssims: la decisió del poble francès de recolzar la política de grandesa de França encarnada en De Gaulle, i segon, potser com a corol·lari obligat, rebutjar la quinta columna comunista al servei de la URSS.

La premsa diària s'ha ocupat a bastament del tema per a estalviar-nos detalls ací. Ens interessa veure com a França s'ha produït quelcom molt semblant al que a Catalunya fou el fenomen Macià, quan àdhuc el murcià de Can Tunis votava «Macías» i la candidatura recomanada per l'Avi. Demostració de què el poble és simplista, però no està mancat d'instint. Quan troba un bon capità s'enrola a les seves banderes, amb entusiasme.

És sensible que els partits d'esquerra hagin sofert també un relatiu fracàs. Un desequilibri massa marcat vers la dreta no ens convindria pas a França. Recordem els 100.000 fills de Sant Lluís. Els esquerrans de casa nostra podrien treure'n la lliçó del que representen les divisions i les pica-baralles més personalistes que altra cosa. També ha influït que la joventut francesa està cansada dels vells encarcerats que no saben copsar la formidable revolució que s'està gestant en tots els ordres de la vida: intel·lectual, científica, social i política. Un dels clients que efcacra resten als cafès de St. Germain m'escrivia que la desfeta dels radical-socialistes era d'esperar. La joventut francesa, diu, «no vol més aquells vells cons-pourris». Una mica forta l'expressió, àdhuc en francès.

FARSA ELECTORAL A HONGRIA I ALEMANYA ORIENTAL. No és coincidència que al mateix dia 16 de novembre, es celebressin el que en diuen eleccions als dos llocs esmentats.

A l'Alemanya soviètica, l'Agència ADN comunicà que el Front Nacional (àlia, comunista) obtingué el 98.4% de vots amb un cens de la totalitat. De cada cent electors votaren el 99.4 per cent.

A Hongria la Màrtir, on segueix la repressió més brutal que la de Franco, amb l'única parió a la Nicaragua dels Somoza, l'Agència M. T. I. comunicà el següent resultat de les terceres eleccions efectuades en règim comunista, a partir del 1949:

Votà el 98.4 per cent del cens, i el 99.6 dels vots foren per als comunistes del pobre Janos Kadar.

¡Ni que ens diguessin més! ¿A qui es proposen enganyar amb aquestes comèdies? ¿Al poble rus?

BERLÍN LLIBRE I EUROPA ORIENTAL TAMBÉ. L. Rubinstein, en la revista Soviètica *Problemes de Filosofia* deia ja en l'any 1952: «La política estrangeta soviètica desenrotlla sempre la major activitat. Mai no adopta la posició de defensa passiva i mai no espera mandrosament l'atac... La diplomàcia soviètica està sempre en actua ofensiva contra els enemics de la Pàtria del Socialisme... Extremadament flexible i maniòbrera, la diplomàcia soviètica... cerca els punts febles i les bretxes en el camp de l'enemic, descarrega cops efectius i conserva sempre la iniciativa.»

Amb la bomba de temps col·locada a Alemanya sota el nom de llibertat per a Berlín (que vol dir passi al poder dels comunistes de l'Alemanya Oriental fidels al Kremlin) la diplomàcia soviètica justifica els mèrits atribuïts per L. Rubinstein i confirmats per *Pravda* en manta avinentesa.

Potser obligaren la vaca democràtica, sempre afectada de *Dullisme* (dull vol dir apat, ensopit, en anglès) a contraatacar demanant que no n'hi ha prou amb un Berlín neutral i desmilitaritzat. Que cal proclamar la llibertat, neutralització i desmilitarització de tota l'Europa satèl·lit.

BURXANT AL MIG ORIENT. Un opuscle soviètic editat a Londres, titolat *El Kurdistan, nació dividida al Mig Orient*, confirma el dinamisme soviètic. Exposa que viuen quatre milions de kurds a Turquia, dos milions i mig a Pèrsia, un milió i mig a l'Irak i 400.000 a Síria. Els recomana fer separatisme al mateix temps que treballar com a comunistes en el Front àrab. A remarcar que Kalid Bikhdash és un kurd i cap del partit comunista siri-libanès. El tascó del Kurdistan es veu clavar-se actualment a l'Irak, on sota la direcció russa fa palanca contra Nasser i la Unió Àrab, indesitjable des del moment que no se sotmeti incondicionalment al Kremlin. Un mal averany és la tramesa substancial d'armes soviètiques a Bagdad.

ofereix molts exemples d'escriptors distingits que han preferit l'exili a viure sota la tirania; els músics, en canvi, s'han revelat de caràcter més dòcil, segons ens ha demostrat la història no fa molt a Itàlia i a Alemanya. Però l'ovació amb que es saludà l'entrada al magoe saló de les NN. UU. el mestre Pau Casals no fou l'ovació històrica amb que s'acostuma rebre el virtuós de circumstàncies, perquè si bé Casals és, com a músic, una figura legendària, l'ovació era dirigida a l'home i a l'artista tot d'una peça».

* A propòsit dels incidents o correguts en cert partit de futbol celebrat a Buenos Aires, un diari argentí els ha comentat així: «El partido de futbol jugado en la capital, entre los equipos del Real Madrid y del River Plate, ofreció una magnífica demostración de las simpatías que el régimen franquista tiene entre la colonia española y, por extensión, en el público porteño. Al iniciarse el partido se oyó con respetuoso silencio y se coreó el Himno argentino, pero al escucharse los primeros acordes de la Marcha Real española surgió la más estruendosa silbatina, al tiempo que se desplegaron no pocas banderas con los colores amarillo, rojo y morado de la República española. De tal manera fué imponente la protesta, que la referida marcha no pudo llegar al final y se ahogó en sus últimos compases.»

* L'exministre d'Affers Exteriors Martín Artajo, que en un article de la revista *América*, dirigida per jesuïtes, havia parlat d'una imaginària evolució de les Corts franquistes, no ha contestat a les proves contràries que el diputat basc senyor Irujo exposà a les columnes de la mateixa revista.

ANÍS

Montserrat

ALTA QUALITAT

DESTIL·LAT PER ASTURIANA, S. A.